

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišтво administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 60 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom posilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolski hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden v torek, četrtek in soboto.

Spravimo se!

Z Rake, 21. sept.

Enkrat sem bil na tem mestu že povzdignil svoj glas o tolikanj zaželeni spravi med staro in mladoslovenci, o edinosti in složnosti, če nečemo žalostno poginiti pod tujčevo peto.

Razodevale so se nujne želje, mile prošnje, glasne zahteve po slov. novinah od vseh strani Slovenske, naj bi vendar enkrat nehal razkol, domači prepri med brati ene in iste matere, tužne matere Slave.

Kolikokrat se je že razlegal glasneje in glasneje pomenljivi rek: „Videant consules“. Glejte, da mili naš narod, naša domovina škode ne trpi. Ali ni tedaj vsacega pravega domorodca, vsacega sina matere Slave sveta dolžnost gledati in paziti, da ne bi po neslogi in domačem prepri trpela kake škode Slovenija, domovina naša? Ali ni še tem večja dolžnost posebej za tiste, ki imajo takorekoč osodo celega naroda v rokah, neutrujeno delati na to, da se razburjeni duhovi pomirijo, spravijo v pravi tir, da se medsebojni razkol obesi na kol?

Spoznnavši žalostni stan domovine naše, v katerega nas je bila pripravila sebičnost pa slavohepnost nekterih, od novošegnega, bralvega, šantovega liberalizma prešinjenih slovenskih duhov, pričeli so goriški kolovodje obeh strank prvi resno povdarjati, kako bi zopet prišli do zaželenega miru in tolikanj potrebne sprave, v kateri edini tiči glavni pogoj obstanka, do narodnih društev, narodnega časopisja, narodnega življenja; sploh prišli so goriški Slovenci prvi spoznanju, da le sloga mora naše geslo biti, ako nečemo sebe in naroda svojega

ugonobiti, ter pahnuti v dolgo sužnost in robstvo nasprotnikov in izdajalcev domovine naše!

Toraj mi je tudi veselja kipelo srce, čitavšemu uvodni članek „Glasa“ od 17. sept. t. l.: „Po dovršeni spravi“. Človek pravega domorodnega srca potočiti mora solzico veselja, ko vidi, kako si goriški Slovenci podajajo v spravo roké, kako prisegajo delati vsi za eno svrhu, za eno in isto sveto reč: za srečo in blagor tolikanj tlačnega naroda. Časopisa „Glas“ in „Soča“, ktera je bil nesrečni narodni razkol porodil, prenehata, če ne prej, gotovo z novim letom, in se stopita, kakor se čuje, v nov iz sloge izvirajoč časopis „Glas od Soče“; politična društva staro in mladoslovencev stopita se zopet v eno samo, novo društvo, ki obeta po dovršeni spravi biti silo krepko in mnogobrojno, objemajoče vse stanovce, in ker bo novemu političnemu društvu mati sloga, bi po mojih mislih ne bilo napčno, ko bi se novemu društvu dalo ime matere — „Sloga“. In tako se goriški Slovenci zopet zbirajo pod enim praporom, sprava je toliko kakor dovršena, „Glas“ in „Soča“ pijeta že bratovščino v to svrhu, in kaj hočemo mi drugi Slovenci, ko vidimo ta veseli bratovski prizor, nego da globoko iz srca vskliknemo: „Bog daj, da bi sprava, ki ste jo storili bratje Goričanje med seboj, bila dolgotrajna, vedna, in če bo to: srečen narod! Slava Vam toraj, vrli Goričani!“

Evo Vam zgled goriških Slovencev, mili bratje na Kranjskem in drugod; evo Vam živli zgled, česa nam je povsod živo treba — sprave in sloge! Gorica na meji Italijanske razpela je prapor z napisom — sprava! sloga! Kaj pa ti bela Ljubljana? ali dremlješ, ali spiš, ko te

mati Slava milotužnim glasom kliče, naj bi se je vendar usmilila, dokler prepozno ni, naj bi vendar tudi zbrala po tolikih britkih skušnjah vse Slovence pod eno zastavo z napisom: sprava, večna sloga? Liberalna „Soča“ pije bratovščino s klerikalnim „Glasom“, mladoslovenec objema staroslovenca, obmolknila sta epiteta „mlad“ in „star“, in vsi si prizadevajo drug drugega prekositi v pravem domoljubju, ktero zamore gojiti v srcu le pravi Slovenec!

Koliko časa bo še čakala nas druge Slovence mati Slovenija, vsa solzna, spehana in zdelana, preden nas vidi edine, složne! Kar je Gorica doživela, bi-li ne mogla tudi Ljubljana?! — S studom se bode list goriških Slovencev „Glas od Soče“ oziral na nas, če hočemo raje žalostno poginiti, kakor se častno spraviti, in v medsebojni slogi narodu pomagati na noge; slovenska kronika pa naj s črnim znamenjem zaznamuje prihodnjemu rodu vse tiste, ki bi se drznili še dalje kratiti svojemu narodu spravo, mir, edinstvo, slogo! Sovražnik od dne do dne prihaja predrzniši, pridoblja si čedalje več tal, mane si roke veselja, videč, da brat brata davi: duobus litigantibus tertius gaudet.

„Videant consules“ tedaj obeh slovenskih strank v Ljubljani in drugod, da se po zgledu Goričanov resno prične prevdarjati sprava, ktera naj bi vsaj do novega leta v nepopisljivo veselje vseh Slovencev dozorela.

Vivat sequens!

„Slovenec“ je že večkrat priporočal spravo in tudi že natančno zaznamoval načela, po katerih se sprava zamore vresničiti. A dokler nasprotna stranka ne bo hotela odjenjati od sedanje pogubivne svoje politike, toliko časa je naš klic po spravi in porazumljenji zastoj. Vred.

Iz Drenopolja (Adrianopol)*

piše č. g. Valentin Lah 28. avg.

(Konec.)

Zdaj pa še kako smešnico. Videl sem — pobarvane vole. Goved je tukaj vsa ene barve, bela ali siva, cele pokrajine so polne belih ali sivih goved, pa črnih, lenih in neumnih bivolov (Büffel) ter ovác in kóz, tudi kónj in oslov. Da bi se živina ne zmešala, jim vžigajo z žarečim železom razna znamenja v kožo. Pa videl sem tudi čedo posebno čudno zaznamovanih volov; imeli so med rogmi vsi brez izjeme barvano dlako, nekako ognjeno-žuto, da so bili skoro strašni videti. Čudna se mi je zdela ta prikazen, potem mi je voznik čudenje odvzel, ko je povedal, da dlaka nima naravne barve, ampak umetno. Druga čudna prikazen mi je ta, da Nemci nekatere študente imenujejo Büffel = Büffler = Büffeloche, ko vendar bivolov

*) Na to pismo bralce posebno opozorjemo. Vred.

menda nimajo po nemških pašnikih*); jaz sem jih naznal najprej v Bosni, pa v severni še malo, v Bulgariji pa jih vse mrgoli. Ta goved ima navadno črno dlako, pleča višja od križa, rogove po kozje ploskate, ne okroglih kakor navadna goved, debele in precej zavite, glavo nosi kar naravnost pred seboj, kakor gos, kadar hoče koga uščipniti, gleda neznano neumno. Vidi se človeku lena, neumna žival, da se ne čudim, ako kdo enacega študenta ž njo primerja. Tudi nesnažnost je tej živali lastna; prav kakor ščetinci se rada valja po mlakah in blatu; videl sem tacihi štirinogatih, rogatih in repatih črnih rib mnogo ležati po grabnih, po katerih je voda stala ali pa vsaj blato še vlažno bilo.

Ker sem ti o živalih turških pripovedoval, naj ti še kaj povem o kacam Turčinu. Vozil sem se po železnici s Turčini skup in moram reči, da so se meni nasproti od Save in Donave do črnega morja, do Carigrada, Drinopolja, Plovdiva in Isáre vselej in vsi prav pošteno, lahko rečem, spoštljivo vedli; tudi so me

*) So jih pa imeli nekda.

Vred.

nekteri pozdravljali ter nazivali s „hadžo“, kakor imenujejo svoje duhovnike, ali z „dželebi“ t. j. gospodom, katerega naslova Turčin na dá še svojim veljakom ne, ampak konsulom in enakim, ktere hoče posebno počastiti. Iz vsega tega se vidi, da Turčin ni več Muhomedov sin, ker kot tak bi moral vse krščanstvo, posebno pa duhovna krščanskega iz dna srca sovražiti, ter mu to tudi očitno kazati. Pa ravno nasprotno se nam je na potu v toplice zgodilo, kjer nam je neki turški hadža (duh.) celo našo robo vozil devet ur hoda od Plovdiva do Isáre ter nam marsikak smeh napravil, ker je imel voz po tukajšnji navadi čisto lesen brez vsega železa; suša je bila velika, kolesa so se hotela razsuti, pa mož je poznal rane in slabosti svojega voza, ker imel je lek za-nj, namreč težko kladvo, s katerim je bil po kolesih, ktera je razganjala, in enkrat jih je dobro napojil (namočil), češ, da bode potem vse ozdravljeno in popravljen. Pa goljufal se je revež in moral je v neki vasi pri dobrem prijatelju eno kolo si izposoditi, da je mogel naprej. In kake volje je bil ta hadža pri vsej

† Peter Petruzzi,

ki je 20. t. m. za mrtudom na možganih na Dunaju umrl, rodil se je v Trstu 19. oktobra 1797, učil se je ondi in v Ljubljani, kjer je bil **Vodnik** v učenec poslednje leto njegovega učiteljstva, bogoslovja tri leta v Gorici, pravoslovja dve leti v Padovi; postal učitelj v šolah latinskih v Zadru l. 1823, in 3. avgusta l. 1831 v Ljubljani v tedanjih razredih humanitarnih — učitelj poezije in retorike; po novi vravnavi srednjih šol učil je na viši gimnaziji od l. 1850 največ jezikoslovje, vendar tudi nekoliko zemljepisje, propedeutiko in mineralogijo, od l. 1855 na gimnaziji in realni jezik talijanski in posebej francoski, dejan v pokoj l. 1862 z javnim pripoznanjem njegovega gorečega in vspešnega delovanja, preseli se meseca avg. 1863 na Dunaj, kjer umre v ponedeljek 20. sept. t. l. previden s sv. zakramenti, zapustivši še gospo vdovo, dva sina in eno hčerko, in pokopan je bil 22. t. m. v lastnem grobu na velikem ali centralnem pokopališču. Naj počiva v miru!

Bil je ranjki profesor v Ljubljani — nekako naslednik Čopov — velikan učenosti, vzlasti v jezikoslovji starem in novem. Znal je nekoliko hebrejski, prav dobro grški, tudi novogrški, latinski, talijanski, francoski, nemški, tudi staronemški, dobro angleški, nekaj slovanski, posebej hrvaško-srbski jezik. Imel je dokaj znanja v bogoslovji in naravoslovji, posebej v krasovedi ali estetiki, in imel res občno učenost, kakoršna je človeku v sedanjih dobi skoro nemogoča. Dejali smo mu tedaj „živ slovar.“ Živel je od zore do mraka le v vedah in umetnijah, in ko bi se bil držal bolj ene stvarine ter o njej priobčeval svoje znanje, svetil bi se na znanstvenem nebu med zvezdami prve vrste. Bil je ves poln vzorov, in dobro je znal zmožne učence vžigati za primerjajoče jezikoslovje, za lepoznanstvo in naravoslovje. Dasi ravno se je v teologiji in filozofiji zaletel časih sem, časih tje, čutila vernega in npravnega ni žalil, ni kazil nikdar. S politiko se ni pečal; časnike prebiram, rekel je časih sam, le historično, poznej za zgodovino. Vendar je leta 1848/9 ves razred njegov zapleten bil neprevidoma v politično pravdo — prav nepravredno! Trpel je tedaj veliko. Govoril je izvrstno velikrat v šoli, in norsko leto 1848 opominjal nas v živo, naj ne skačemo v tedanjo reko, naj ostanemo mirni opazovalci o bregu, da ne potonemo v splošnji povodnji! Čital nam je o sredah in sabotah poleg nemščine takrat

časih kaj iz Vodnika (Veršac; Na moje rojake; Moj spominek), iz Prešerna (V spominj Valentina Vodnika); iz Koseskega, iz čegar Divice Orleanske smo nekaj igrali celo v šoli; iz Gunduličevega Osmana (Ah! čim si se zahvalila, — Tašta ljudska oholasti itd.).

Dasi tako učen — je kakor Čop pisaril le malo. Oglasil se je neki bil že l. 1819, ter obširneje razložil nekaj vrst iz Lukrecija. Zložil je v mladosti marsiktero pesmico. V „Irisch. Blatt“ leta 1819 je čitati epična pesem „Die Gründung Aemonas.“ V omenjeni list in brž kot ne tudi v „Mitth. des Histor. und Museal-Vereines“ je priobčeval kaj tudi pozneje; vsaj nekaj časa je rad vdeleževal se dotičnih zborovanj o domovini naši, ktero je dobro poznal, veliko sam prehodil in ljubil. V gimnazijski letnik spisal je l. 1851 „Ideen zu einer Abhandlung über das Epos.“ V „Fest-Album“, ki ga je gimnazijsko učiteljstvo z Nečaskom l. 1856 poklonilo bilo cesarju in cesarici o njunem prihodu v Ljubljano, nahaja se njegova laški pisana „Ode.“ V dr. E. H. Costovem „Vodnikovem Spomeniku“ popisal pa je Petruzzi jako zanimivo „Vodnik u. seine Zeit“ str. 9—14. — L. 1859 in 1860 govoril je večkrat z drugimi profesorji vred v blage namene na pr. za ranjene vojake, za ubožne dijake itd. javno o tvarinah priljubljenih na pr. „Humor, Spiel, Liebe, Aesthetik des Krieges, Traum.“ — Marsikaj je pisaril sedaj v pokoju na pr. Guerra dei Romani contro Gl' Istri, kar je priobčil Odoardo Weiss v mesečniku „Mente e cuore.“ — Ueber die Lage Stridon's itd.

Dokler je po stari šolski osnovi podučeval v petem in šestem razredu razun verozakona nauke vse, godila se mu je v nekterih, na pr. v matematiki, res trda; po novi osnovi pa je na viši gimnaziji v vedah jezikoslovnih bil na pravem mestu ves učenjak. Kakor je primerna v viši gimnaziji naredba, da podučujejo profesorji vsakteri svojo vedo; tako malo vgodna pa je v nižjih razredih z ozirom na učence, njih napredovanje in značajno olkovanje. Pokazal se je Petruzzi v zadnjih letih, kar je bil starosta v gimnazijskem učiteljstvu, nekoliko tudi v novi tako zvani čisti vedi, ktera je počistila dokaj tudi pri nas učence po srednjih šolah; vendar bila mu je sicer resnica z vero in cerkvijo. Učenjak dasi sloveč in učitelj dasi toliko let v Ljubljani goreč pa v dobi, kedar je prof. Metelko dobil bil zlati križec s krono za zasluge vzlasti na slovstvenem polji slovenskem, prof. Pogorelec zlati

križec za zasluge na polji didaktično-pedagoški, Petruzzi ni dobil nobenega enacega poslavljenja, morda nekaj tudi z ozirom na omenjeno pravdo; vendar se sme v mnogem smislu reči o njem, kar o Čopu poje Prešern:

Skrita nobena bila ni zvezd ti neba poezije,
Slednji je bil ti domač jezik omikan, učen.
Stari Rimljan kar svetá je gospod, kar Grecija modra,
Z Lahí Francoz, Španijol, Nemec in Albijonec
... in Ilir, kar rod naš slovenski
Slavnih izmislil si bil časa do tvojga pisanja,
Dobro si znanost imel njih ... velikan učenosti!
Ti zaklade duha Krezove bil si nabral.
Nisi zaklepal doma ti žlahtnega blagodarova,
Sebi zročeno mladost, druge si z njim bogatil.
Naj se učenost in ime, čast tvoja ... ne pozabi,
Dokler tebi drago v Kranji slovenstvo živi!

Resnicki.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. septembra.

Avstrijske dežele.

Delegaciji ste se 22. t. m. poklonili cesarju. Naši poslanci izvolili so za predsednika viteza Schmerlinga, ki je v svojem ogovoru omenjal tudi zadev na iztoku in ministru vnanjemu dal moder svet, zadeve te vrediti tako, da vstanek ne bo zdel se mogoč. Tudi je rekel, da bode glasoval za to, kar vlada več zahteva od lani, ker glede novih topov ne smemo zaostati za drugimi državami, da zopet ne pridemo v nevarnost pri vsi hrabrosti biti premagani, če bi se bojevali z različnim orožjem.

Skupni budget za 1876 znaša rednih izdatkov 107,586.686 gold. (220.757 gold. manj od lani), izvanrednih pa 7,140.798 gld. (2,053.350 goldin. več od lani), tedaj skupaj 114,727.484 gold. (1,903.161 gld. več od lani.) Po odbitih colninskih dohodkih skupnih ministerstev ostane še 95,253.780 gold., od katerih spada na Cislajtanijsko 65,344.093 gld., na ogerške dežele pa 29,909.687 gld. Razun tega zahteva vojni minister od 17,797.000 gld., ki so odločeni za nove topove, za l. 1876 prvo polovico, t. j. 8½ milijona.

Vlada je prusakom našim vendar le začela stopati na noge. Nedavno so bili v Riedu na zgornjem Avstrijskem pri neki slovesnosti razpeli velikanske nemške zastave, pa gospóska je to početje kaznovala. Dalje so vse gospóske po Tirolskem dobile povelje, da se pri nobeni slovesnosti ne smejo razpeti prusko-nemške in črno-rudeče-zlate zastave. Tudi je višje šolsko nadzorništvo (menda vsim takraj litavskim) šolskim voditeljstvom zaukazalo čuti nad tim, da avstrijska šolska mla-

svoji nezdobi, je mar klet in rotel se ter konja bil? Ne, po 3—5krat je udaril s kladvom po kolesu, potem je pa zapel svojo navadno turško pesem ali prav za prav tuljenje, ter ves vesel bil, da smó imeli potrpljenje z njim, in da je zaslužil 10 frankov. Pot bi bila sicer dolgočasna, ali ta turška komedija nam je čas kratila in dosti smeha delala. Reči moram, da od hrvatske meje dalje nisem videl pretepanja uboge živine, ne togotenja, vpitja, kletve in rotenja voznikov. Kaj bi bil počel kak slovensk surovin na mestu tega hodže?! Od jeze bi bil škripal, živinče bil in klet prestrašno; turški hodža pa je storil s kladvom, kar je bilo treba, potem pa zadovoljen zraven voza korakal, prav pogosto še tekal, ker je bil vzel še nekega popotnika na voz, da si je zraven naše robe še nekaj grošev prislužil. — Na Isári pa nam je neka Turkinja donasala vode in enake reči, toraj je res vse že spremenjeno, ko Turčin služi in streže kristijanu! Tudi tukaj v misi-jonski šoli je dozdej učil turški jezik turški hodža, in ker bo zdaj nadalje neki Bulgar to službo prevzel, je bil hodža jako žalosten,

imel si je za veliko veliko čast, da je bil učitelj na toliko sloveči šoli.

Čudil se boš, ako ti povem, da imamo v Turčiji posebno imenitne godce, ki svirajo ponoči in podnevi — mačke in osle. Mački so se navzeli nekdanje nestrpnosti turške ter so prav podobni fantom po nekterih gorenjskih krajih. Ker če se dva na potu srečata, že od daleč godeta ter se prav po prijateljsko poljubljata s praskanjem ter očeseta in pobožkata z orožjem svojim; zraven pa spreminjata godbo po vsih glasovih od nižave do višave, od celih not do štirinšestdesetic. In taka ljubka godba se sliši vsako noč skor vsako uro, časi daleč od hiše, časi blizo, časi v hiši, ali celo pod oknom. Drugi posebno krepki godec, basist in trobentač zajedno, je južnim in menda tudi južno-iztočnim narodom posebno priljubljeno dolgouhno magáre. Pa na čast južnim oslom moram povedati, da so pravi (človeških ne izvzamem) vaši magarci le karikatura (po slovensko: „Brenceljnova“ podoba) tukajšnjih bratov, ki so prav žive in vesele živalice, ne samo sivo ampak tudi črno napravljene in še dosti

krepke postave. Pri vsej telesni razliki so si vendar v muziciranji pravi bratje dvojčki, ki zlasti jutraj zarano zahtevajo zahapko (zajutrek) s takim basom (tanki, posebno čisti in prijetni glasovi se zgubljajo v zraku), da človeka bolé ušesa in srce, zlasti ko se prav po petelinje na poziv prvega uhana odzivajo mnogi drugi. Se ve, da tudi čez dan niso popolnoma tihi, ampak vriskajo in jukajo od radosti in veselja ali pa ženó globoko iz oslovskih mehov in pljuč (ne iz srca) žalostinke nad gladom, žejo in — palico. Posebno rad pomaga in basira sosedov pepelnjak, kedar svirajo in godejo mladi naši Bulgari, ki znajo svirati že prav lepe koncerte.

Dosti sem ti napisal o raznih rečeh turških, še o zemlji kaj. Zemlja je sicer zelo na jugu, pa tudi proti vztoku — in zato je hladnejši zrak, kakor v Italiji, še precej više proti severu, čeravno smo imeli v senci v veži po 20—25 stopinj toplote. Zemlja je večidel dobra, Bulgari bolj pridni delavci, kakor Srbi po Bosni in drugod, a to je hudo, da poleti ni bilo skor nič dežja, toraj strašna suša. V Ca-

dež ne rabi pisavnih sešitkov s podobami cesarja Viljema, Bismarka, Moltketa itd. Jako potrebno bi bilo, da bi vlada tudi proti prusaštvu v srednjih šolah na noge stopila in prepovedala učne knjige, zlasti zgodovinske in zemljepisne pa zemljevide, ki Avstrijo štlijo k nemškemu cesarstvu.

Na Hrvatskem so 21. t. m. imeli dopolnilne volitve za deželni sabor. V Djakovaru je izvoljen enoglasno vladin kandidat, vseučiliški profesor Mesić. V Samoboru znova dr. Makanec s 114 glasovi; v Kraljevi z veliko večino kandidat Makančeve stranke, Conte Buratti.

Vnanje države.

V Ercegovini so bili Turki te dni povsod tepeni in Trebinje so zopet zajete. Od druge strani pa se poroča, da je 21. t. m. iz Dubrovnika zopet odšlo 30 mul z živžem proti Trebinjam, ktere spremljajo 4 batalijoni in 2 bateriji. Bomo že zvedeli, če so srečno odšle vstajnikom. Tudi se sliši, da se je 3000 Črnogorcev z 8 topovi zedinilo z vstajniki pri Nevesinjah in da se je na Popovem polju Miličević z 600 vstajniki zopet prikazal in da je zaprl pot, ki iz Kleka pelje v Ercegovino. V Bosni je pop Žarko napovedal, da jutrajšnji dan hoče napasti Turke. Iz Sinja se telegrafuje, da so Turki v Livnu brez vzroka zaprli 20 krščanskih gospodarjev.

Posredovalna komisija je bila Ljubobratiča povabila v Poljeko pri Trebinjah k pogovoru, pa ga ni bilo tje. Konsuli so ga nekaj časa čakali, potem pa vrnil se o Štolac Serveru-paši naznanit, da niso nič opravili.

Iz Carigrada „Pol. Corr.“ izve, da sultanov najstarejši sin Jussuf Izzedin je ministrom v ministerskem svetu rekel, da naj spolnijo pravične zahteve vstajnikov in naj bo prelivanja krvi že skoro konec. Po njegovem mnenju bi bilo bolje, da bi se bili namesto toliko vojakov v Ercegovino poslali vestni in pošteni možje, ki bi se bili z vstajniki z lepo dogovorili. Ministri so se jako čudili tej odločnosti mladega princa in so kmalo uganili, kje je vse to zvedel (najbrže pri ruskem poročniku), a nihče si ni upal o tem kaj črhiniti.

Iz Srbskega se nič zanesljivega ne izve. Praviyo namreč, da so si ministri in poslanci dali besedo molčati. Dobro podučeni krogi dvomijo, da bi ministerstvo Ristićevo pričelo vojsko, dasi jo narod želi. Skupština bode še 3 tedne zborovala. Kragujevaški list

„Oslobođenje“ pa zahteva, da naj zaradi notranjih in vnanjih dogodkov stalno (permanentno) skupaj ostane. Tudi mnogi poslanci so te misli, ker vladi nič kaj ne zaupajo. Od druge strani pa je slišati, da se delajo velikanske priprave za vojsko in da so vsi oficirji, ki študirajo na vnanjih akademijah, dobili povelje vrniti se domov.

Ruska se gledé vstajnikov ercegovinskih jako čudno vede. S prva se je govorilo, da ruski poročnik Ignacijev je sultana pregovoril spremeniti ministerstvo, da bi se vstaja ložej zadušila; zdaj pa se zopet sliši, da Rusija kneza črnogorskega spodbuja podpirati vstajnike, da se čez zimo ne vdajo; na spomlad bode Rusija pripravljena! K čemu? — V Aziji je imetje svoje pomnožila z deželo Kokandsko, ktero je general Kauffmann brez posebnega truda pridobil svojemu caru.

Španska vradna „Gaceta“ naznanja, da so 106 Karlistov (med njimi je 133 častnikov) v Tarbesu internirali. Dalje objavlja neki oklic ministra notranjih zadev do vseh strank, ki naj se zedinijo, da se bode dežela pomirila. Vradni listi tudi naznanjajo, da Canovas des Castillo nikdar ni mislil ponoviti konkordata od l. 1851, ampak je bil zmerom za versko trpljivost.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 21. septem. Že tolikokrat tudi v časnikih kritikovana osvetljava v našem mestu se je zdatno zboljšala, kajti naša neutrudljiva mestna županija je dala napraviti za mesto 6, beri šest, novih svetilnic, ki pa, akoravno že tri tedne na hišah paradirajo, vendar še nijso bile prižgane. Jaz menim, da županija gotovo gleda v „Slovensko pratiko“ in čaka, kedaj da bode zopet polna luna, potem bode morebiti ukazala zaprašene svetilnice osnažati, in jih prižgati, da pomagajo mesecu razsvetljevati naše v nekaterih zadevah jako temno mesto. Ker sem že omenil „Slovenske pratike“, naj še pristavim, da se kaj pridno režejo zavitki za „Tagblatt“ iz nje, ker celo leto že dohaja „Tagblatt“ v zavitkih, na katerih se svetijo rudeči in črni možiceljni iz Bambergove tiskarne. Naši nemčurski in národní liberalci obetali so si mnogo vspeha od teh pratik, a kakor se vidi, jim je spodletelo, ker gotovo je, da nobeden naših kmetov nijma niti pojma o novih cerkvenih postavah,

katere v „Slovenski pratiki“ od leta 1875 „Jurij in Gašper“ kritikujeta.

Gospodičina vradnica na pošti v Kamniku se mi v srce smili, ako jo vidim, kake slabosti jo obdajajo, ko zagleda pismice s slovenskim naslovom. Strašno debelo pogleda to „kitajsko pisavo, ali počasi vendar izduhta,“ da je potreba narediti „nemško“ prijemko, akoravno je na drugi strani tudi slovensko tiskana. Gospodičina, ne bojite se za naprej slovenskih črk, in če se niste v šolah ljubljanskih naučili toliko slovenskega, da bi napisali slovensko prijemko, se Vam pa ponudim za hišnega učnika, da Vas navadam vsaj slovenski alfabet pisati.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. septembra.

(„Sl. Narod“) v dopisu z Rake št. 216 nespodobno psuje g. kaplana Ž., da šoli nasprotuje (odgovoril se bode menda sam), in grdi duhovne pa učitelja, da skušajo ljudi obdržati v neumnosti. Tudi v svoji predrznosti tako ovaduje, kakor bi mislil, da ima tudi pri prestavljanji kaplanov eno besedo govoriti, rekoč: „Želeti bi pač bilo, da bi tako človeče prestavili kam mej gorjance, kjer niti šole ni, naj bi tam uganjal svoje nazadnjaške burke.“ Naznanil je tudi o lepi šolski preskušnji v Krškem, „pri kateri se nij vdeležil noben inteligenten mestjan, razen g. Hočevnar ex off. Popoludne se je plesalo, jelo in pilo. Godba je bila iz Brežic, malo vredna, ki je pa vendar stala 20 gld.“ Pristavil pa je tukaj eno pametno: „Mar naj bi se revnim otrokom kupila za ta izmetani denar obutala“ — ali naj bi se jim dala darila, ki bi jih spodbujala k pridnosti. Pravil je še o drugih spraševanjih, pri katerih je bilo malo vdeleževanja, česar so zopet najbrže duhovni krivi!

(Za pripravnico učiteljic) se je oglasilo nič manj ko 40 deklet, 8 jih je pa pri preskušnji padlo. Kaj, da je v ljubljanske gospice mahoma šinil tak duh ukaželjnosti!

(Kegljanje za dobitke) na korist „dramatičnega društva“ se prične danes v ljubljanski čitalnici in ima trajati do 10. okt. Dobitkov je sedem in sicer po 5, 3 in 2 cekina, po 8, 6 in 4 gld. v srebru in en šaljiv dobitok. Tedaj na noge, kegljavci in nekegljavci! Serija (tri vrste po 3 mečaje), velja 20 kr. Komur je sreča mila, on lahko vse dobi. Pa če tudi ne,

rigradu in okolici prejenja dež koncem maja do septembra; kolikor bolj proti severu, toliko bolje je v tej zadevi, vendar sem videl na polju avgusta meseca samo koruzo in proso, krompir se začenja še le širiti po deželi, zato se redko kje nahaja. Videl sem tudi blizu Plovdiva močvirne njive obsejane z rižem, tudi pavalno grmičevje že raste v Bulgariji, pa prav posebno mnogo lepih murb zlasti okoli Drenopolja, kjer imajo za svilode nalašč narejena poslopja, večja kakor kaka kranjska graščina, ki se čisto samo za gojenje svilod rabijo. Nek tukajšen trgovec je pred nekterimi leti poslal tega semena na Francosko; na potu se je pa nekaj zamudilo, in prišlo je vse izvaljeno v Marsilijo. Mož je bil prišel po tej nesreči skoro ob vse premoženje. Drenopolje je imelo skoro največji zaslužek od svilod, pa bolezen svilodna jim ga je že nekaj let odvzela in zato so obožali tako, da nekteri še zemlje, nogradov ne morejo obdelovati, toraj se dobivajo lepi kosovi po 30—40 gld. srebra. Ako bi kak dobrotnik hotel misijonski hiši kaj dobrega storiti za zmiraj, naj ji kupi kak

vinograd za 100—300 gld., pa bo večni dobrotnik misijonu, ker vino je velika rubrika, biti ga pa nekaj vendar mora.

Živine je tukaj dosti in lepe, konji so pa navadnega hrvaškega plemena, majhni pa urni in čvrsti; osla ima skoro vsaka hiša. Kozolcev, podov, sviselj tukaj ne poznajo, požeto žito leži v kupih na njivi, in ker je takrat suša, je suho kakor poper. Klajo (krmo) devajo v kupe pod milim nebom; cepca in mlatiča ne poznajo, vse omanejo na gumnišu (okroglem pa prostranem in oglaženem mestu blizo hiše zopet pod milim nebom). Manejo pa s konji, voli in osli, pa ne samo z živino, kakor Gorenjci proso, ampak tudi živina vlačí za seboj ali voz, ali pa vlačugo (precej dolgo in široko desko), na katerih sedi in stoji voznik, oteili majka, ali kak drug človek, možak ali ženska; in da je težji, se prisedejo še otroci: Ivanek, Dimiter, Nikifor, Atanaz, Angel, Kristo, Nedeljko, Gabriel, Rafail, Kiril, Mika (Marica), Teodosija, Evdokija itd. O metvi žita razkolníci ne spoštujejo posebno nedelje; vidil sem jih delati, kakor na Kranjskem o sopraznicih.

Velika težava je za Bulgarsko, da od Carigrada do Plovdiva nima skor nič gojzda, kar sem se prepeljal v 22 urah po železnici; torej manjka drv, ktera sem vidil po železnici voziti 24 ur daleč (železniške vožnje namreč) celo v Carigradu; zato so drva draga, in lesa za podstrešje skoro ni moč dobrega dobiti. —

Odgovor mi pošlji v Rim (S. Claudio, vicolo del Mortajo Nro 58). Hočejo me v Rim imeti. Jaz ne grem rad, pa vsi očetje me skoro prosijo, naj grem, bo dobro zame, posebno pa za misijon, ker upajo, da bi jaz utegnil kaj podregati za prenaredbe. Zato bom šel začetkom oktobra skoz Carigrad v Rim, kamor upam do 15. oktobra dospeti. Deus me adjuvet et comitetur angelus ejus — orate pro me! Pri nas je vse tiho in mirno; Bulgar sam se ne bo puntal, je bolj plah in delaven; ni Srb, ki je, samo za vojsko vnet, posebno zoper Turčina. P., ali bi zamogel dobiti kakega učitelja za naš misijon? Bil bi ud in učitelj skup ali ne bi prišel g. M? k nam? Memento Valentin.

— denar ni tje vržen, ampak dobro došel „dramatičnemu društvu“, ki bo kmalu pričelo svoje predstave v gledišči.

(Cerkvena svečanost) bo zaradi novih zvonov jutri pri sv. Petru, h kateri pride danes z nagličem tudi g. Hilzer, ki se pa v ponedeljek zopet odpelje v Wien. Neustadt.

Razne reči.

— Duhovske spremembe: Č. g. P. Ribnikar je dobil faro Zatičino, Kresnice pa so razpisane 21. t. m. — Monsig. Janez Globočnik, knezo-nadškofijski tajnik v Gorici, je imenovan za konzistorijalnega svetovalca knezoškofijskega konzistorija ljubljanskega.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Jan. Berglez je postal provizor v Kostivnici. — Prestavljeni so č. gg. kaplani: Anton Kavčič za II v Vojnik; Fr. Zmazek za I v št. Peter pri Mariboru; Alojzij Haubenreich za II v št. Peter pri Mariboru, in Fr. Žajdela v Haidin. — Kostivniška fara je do 23. okt. t. l. razpisana.

— Imenovani so: Franc Horak, suplent na učiteljski v Brnu za gimnazijskega učitelja v Mariboru; Martin Golf za finančnega tajnika pri finančni direkciji v Ljubljani.

— Požari. 19. t. m. zjutraj je v Zagorji nasproti postaje gorel Ivečkov hlev in pod. Živino so otehi, na podu pa in pod streho je zgorelo mnogo žita. Škoda se ceni na 500 gld. Gospodar ni bil zavarovan. Ljudje so vrlo gasili, izvzemši delavce tamojšnega rudnika, ki so namesto pomagati krohotaše rekli, da naj mu pogori še biša. Vzrok temu nečloveškemu in nekrščanskemu ravnanju je menda to, da jim gospodar, ki ima krčmo, mnogo ne upa. Sumijo, da je kdo zažgal nalaš. Ravno tisti dan zvečer je tudi v Kranjski gori gorelo. Hitra pomoč domačih, zlasti pa Ratečenov in Podkorencev je zabranila, da ni zgorelo več nego eno samo poslopje. Posebno se je skazal Janez Mežik, po domače Bajs iz Ratič.

— Nesreča. V Dvorski vasi pri Laščah je Štefan Kerše 21. t. m. šel orehe trest, pa je tako nesrečno padel z drevesa, da se je hudo poškodoval in da boje ne bo več dolgo živel.

— Za enoletni tečaj na celovškem učiteljskem oglasilo se je 44 učencev, med katerimi je samo šest Slovencev. Slovenščina se bode predavala le eno uro na teden. To je ravnopravnost obeh deželnih jezikov!

Milodari za ercegovske in bosniške rodbine.

Iz Borovnice: Lovro Turšič 1 gl. Fr. Košir 40 kr. H. 1 gl. Matevž Škraj 1 gl. Fr. Malavašič 30 kr. J. Pečak 1 gl. Karel Okorn 50 kr. A. Hartman 2 gl. Fr. Zmerzlikar 50 kr. Jurij Vranič 50 kr. J. Leban 50 kr. Fr. Leban 20 kr. J. Zalar 20 kr. J. Borštnik 2 gl. Ant. Furlan 20 kr. J. Seliškar 10 kr. J. Drašlar 10 kr. A. Drašlar 10 kr. L. Čestnik 10 kr. J. Hrvatina 50 kr. Matija Podboj 30 kr. Fr. Petrovič 10 kr. L. V. 3 gl. — Iz Ljubljane: B. Š. 5 gl. grof Wurmbrand 5 gl. Fr. Pavlič 1 gl. Hinc 1 gl. J. Gorjup 10 kr. J. K. 1 gl. G. Z. 10 kr. Jahana Babnik 30 kr. Ana Košir 50 kr. Ludovika Maurer 1 gl. Cec. Mlakar 20 kr. A. K. 1 gl. J. Vodnik 1 gl. A. Vodnik 30 kr. M. Žigur 1 gl. A. Gale 1 gl. J. Povše 20 kr. M. Bezovičar 44 kr. Fr. Klotič 1 gl. M. Zdravje 20 kr. Maria Blažič 20 kr. J. Križaj 1 gl. A. Toman 20 kr. Krnstoncija 20 kr. Ana Zajec 20 kr. Marija Imovič 40 kr. Marija Ažbe 12 kr. A. Š. 20 kr. Böhm 50 kr. M. H. 1 gl. Margaret Kraljič 1 gl. Jan. Trtnik 1 gl. — Iz Kranja: Čisti dobiček od kegljanja 100

gl. Zaverl 5 gl. dr. Rojc 2 gl. Fani Rakovec 3 gl. — Iz Šmarja: Martin Ivanec dekan 6 gl. 60 kr. — Iz Materije: R. Z. 5 gl. Janež 2. gl. Franjo 3 gl. Luka V. 2 gl. Kost. „Bog blagoslovi“ 5 gl. A. V. 5 gl. Jože 2 gl. Bozdan 3 gl. Skupaj 196 gl. 54 kr. 1. 2. izkaz 387 gl. 82 kr. z vsem 584 gl. 38 kr. Zravem tega še dosti obleke in drugih stvari.

Sprejem potrjuje odbor s presrečno zahvalo in prosi še milodarov za nesrečne pribežnike, bodi si v denarji, bodi si v drugih stvarih. Posebno vstrežemo nesrečnim s staro obleko obuvati, kocami, koltri itd.; treba jo tudi šarpije in platnene robe za ranjence. Odbor je pa za nabrane novce kupil in odposlal 500 koscev, potem kar je dosedaj bilo nabrane stare obleke. Vse to je šlo v Sisek za bosniške pribegle, katerih je uže blizu 40.000 na avstrijskih tleh.

Ljubljanski podpiralni odbor:

J. N. Horak, Dr. J. Vošnjak,
predsednik, denarničar.

Telegrafične denarne cene 24. septembra.

Papirna renta 70.15 — Srebrna renta 73.70 — 1860letno državno posojilo 112. — Bankine akeije 910 — Kreditne akeije 212.60 — London 111.75 — Srebro 101.90. — Ces. kr. cekini 5.30. — 20Napoleon 8.92.

Denarstvene cene. 23. septembra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.15	70.25
5% renta v srebru	73.90	74. —
Srečke (lozi) 1854. l.	105. —	105.30
„ „ 1860. l. celi.	112.90	112.40
„ „ 1860. l. petinke	117.25	117.50
Premijski listi 1864. l.	130. —	130.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	—	—
Ogerske po 5%	81.25	81.50
Hrvaške in slavonske po 5%	84. —	84.50
Sedmograške po 5%	79.25	79.70
Delnice (akeije).		
Nacionalne banke	906. —	909. —
Unionske banke	89.70	89.90
Kreditne akeije	214.50	214.70
Nižoavstr. eskomptne družbe	—	—
Anglo-avstr. banke	107.70	107.90
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	166. —	166.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	13.50	13.75
„ 50 „ „ „	56. —	56.50
Budenske „ 40 gld. a. v.	25.50	26.50
Salmove „ 40 „ „ „	35. —	36. —
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	27.40	27.80
Clary-jeve „ 40 „ „ „	25. —	26. —
St. Genois „ 40 „ „ „	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	22.25	22.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	19.50	20.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.30 ⁵	5.31
Napoleonsd'or	8.92 ⁵	8.93
Srebro	102. —	102.10

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	Mernik						
	Pšenice	Rži	Jčmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	2.60	1.80	1.30	1.05	1.50	1.60	1.30
v Kranji	2.50	2.20	1.40	1.00	1.66	1.30	1.30
v Loki	2.50	2.00	1.35	1.00	1.60	1.40	1.30
v Novomestu	2.50	2.00	1.40	1.00	1.60	1.50	1.35
v Sodražici	3.00	—	—	1.00	1.50	1.70	1.50
v Mariboru	2.45	1.90	1.45	0.95	1.45	1.30	1.50
v Ptuj	2.20	1.70	1.25	0.85	1.50	1.20	1.60
v Celji	2.50	1.95	1.70	1.35	1.80	1.50	1.80
v Celoven	2.25	1.85	1.45	0.90	1.45	1.50	1.32
v Trstu	2.90	1.45	1.40	1.05	1.80	—	—
v Zagrebu	2.15	—	—	0.90	1.25	—	—
v Varaždinu	2.00	1.45	—	2.03	1.17	1.10	1.25
na Dunaju	2.55	1.75	1.65	1.70	1.60	—	—
v Peštu	2.45	1.65	1.40	1.05	1.50	—	—
v Pragi	2.35	2.70	1.75	1.52	—	—	—
v Građcu	3.84	2.10	—	1.13	1.50	—	—

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kraji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.52	0.50	0.50	0.54	0.50	—	—	—
Špeha „	0.40	0.44	0.40	—	0.36	0.35	0.40	0.44
Leče mernik	2.50	—	2.30	2.50	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	—	—	1.00	1.00	0.70	0.80	0.60
Fižola „	2.40	—	1.90	—	2.20	—	—	—
Senca cent	1.20	1.20	1.40	1.25	—	1.50	1.00	1.80
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	—	—	—	—	—	—	—	—
Govedine funt	0.27	0.26	0.20	21	—	0.26	0.26	0.26
Teletine „	0.23	0.24	0.21	22	—	0.26	0.27	0.28
Jaje za 10 kr.	5	8	5	6	6	—	—	—

V Trstu: Kava Rio 46—56, Mocca 70 gld. en cent. sladkor 4 cent 19—20 gld., olje dalmat. 24—26, boljše 35—38 gld. en cent. Petrol-j 8.50—9 gldv. sodčih.

Hiša na prodaj!

V sredi mesta je naprodaj s proste roke hiša treh nadstropij, v najboljšem stanu. Ima troje prijaznih stanovanj s podstrešjem, kletjo in drugimi shrambami; pri tleh posebno priležen prostor za magacin ali prodajalnico.

Pogoji in vse drugo se zvē pri podpisnem uredniku „Slovenca“.

V Andr. Schreyer-jevi

prodajalnici železnega in galanterijskega blaga v špitalskih ulicah je posebno velika zaloga sledečih reči:

Posebno lepi nagrobni križi krasno pozlačeni od 6 do 60 gld.

Mlinske žage iz angleškega vlitiga jekla.

Tesarske in mizarske žage.

Kotli iz kotlovine (kufra), graško delo za vzidati.

Kotli iz vlitiga železa, držé od 20 do 120 bokalov.

Mlinski stekli in grebeni.

Sine, podvozi, puže, lemeži in vse druge sorte železa.

Peči in hranilna ognjišča (Sparherde) s kositarja ali vlitiga železa.

Vratca in raznji za-nje.

Lonci, kozice in vse sorte kuhinjskega orodja.

Kositar s cinka za strehe, tudi črni železni kositar.

Vsake sorte pile in rašplje, kline za oble, svedri in vse drugo enako orodje za mizarje in tesarje.

Ključavnice in obešalnice z vsem, kar gre zraven.

Lopate, rovnice, matike, gnojne vile, branji zobje, coklje, podkove in verige.

Velika zaloga evkov iz drata in žebjev.

Nove cementirane stalne in decimalne vage vsake velikosti.

Novi cementirani tehnik (uteži) iz mesinga v škatljicah mešani.

Novi cementirani tehnik iz vlitiga železa od 1/2 do 20 kilogramov.

Nova literska mera za tekočino iz kositarja, in za suhino iz kositarja ali lesa.

Vsake sorte noži in vilice, žlice in zajemalnice (šeflje), britve in škarje, nožiči za peresa, tase lepo malane, svečniki, možnarji in gladniki, venci iz pleha z rožami za grobove, okovi za mrtvaške truge, podobe svetnikov za molitvene bukvice in v okvirih, rožni venci, križci in svetinje, albumi, listnice, smodnice, lovske in popotne torbice in denarnice.

Za sv. Miklavža in božič:

Največa zaloga otroških igrač od 2 kr. do 20 gld. na zbir, prodaja se na drobno, pa tudi na debelo trgovcem in kramarjem.

Naročila se izvršujejo po železnici, ali pa po poštne povzetji, za dobro blago se daje poročilo.

Spoštovanjem

(67—4) Andrej Schreyer.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.